

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

LUBUSKIE

3969

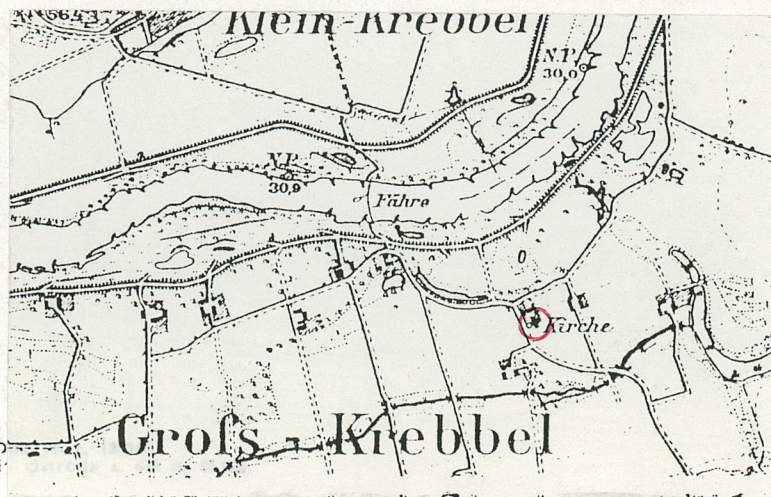
1. Obiekt *EWANGELICZNY, dr.*
KOSCIOL FILIALNY p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP

2. Czas powstania
1807 r.

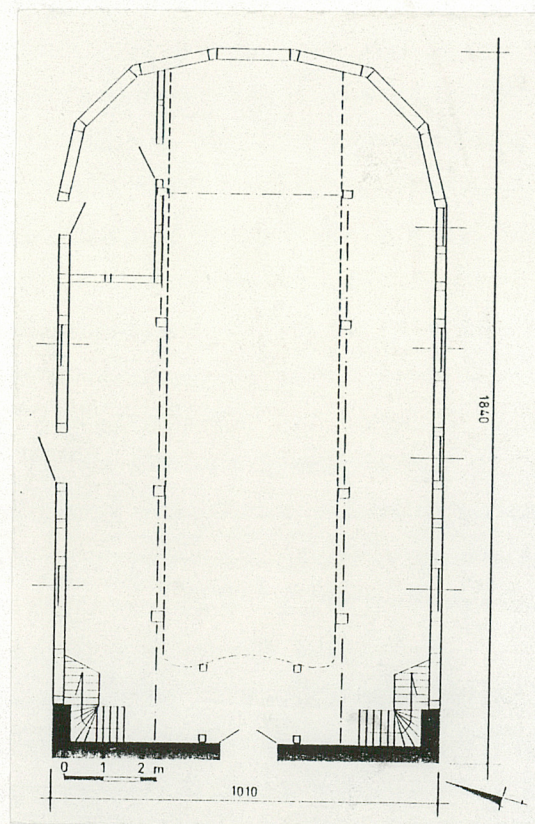
3. Miejscowość
KROBIELEWO

1.

l. XIX w.

4. Adres
Krobielewo
nr kodu 66-342 Goraj
gm. Przytoczna
nr hipoteczny
woj. gorzowskie

5. Przynależność administracyjna
województwo gorzowskie
gmina Przytoczna
now. MIEDZYRZECZ

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Gross Krebbel

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo zielonogórskie
powiat Skwierzyna

8. Właściciel i jego adres
Parafia rzym.-kat.
p. w. św. Trójcy
66-342 Goraj
gm. Przytoczna

9. Użytkownik i jego adres
Parafia rzym.-kat.
p. w. św. Trójcy
66-342 Goraj
gm. Przytoczna

10. Rejestr zabytków

Nr 2135 data 8.05.1971

Historia wsi

Pierwotna wieś Krobielewo - wzmiankowana w źródłach od końca XIV w. - położona była na północnym brzegu Warty; obecnie nosi ona nazwę Krobielewo.

Obecna wieś Krobielewo to dawne Olędry Krobielewskie założone 13. 07. 1661 r., zwane później (po połączeniu z Olędrami Raba) Nowymi lub Wielkokrobielewskimi. W 1672 r. mierniczy ziemski Georg Nilkie wymierzył kolonistom 641 mórg i 13 prętów kwadratowych; we wsi od założenia było 38 dymów. Przywileje dla Olędrów uzupełniane i odnawiane były w 1691 i 1700 r. W 1837 r. we wsi było 29 dymów i 213 mieszkańców; potem liczba mieszkańców systematycznie spadała, osiągając w 1939 r. - 159. W 1925 r. areał uprawny Krobielewa wynosił 590 ha.

W 1938 r. odbudowano drewniany most długości 320 m, łączący Krobielewo i Krobielewo (istnienie mostu w tym miejscu podają już źródła XVI-wieczne).

Historia kościoła

Kościół filialny p. w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny wzniesiony został w 1807 r., w miejscu wcześniej istniejącej tu kaplicy. W końcu XIX w. zachodnia ściana szczytowa budynku została przemurowana cegłą ceramiczną.

Sytuacja

Krobielewo jest niezbyt dużą wsią sołecką o rozplanowaniu przestrzennym w formie swobodnie zakomponowanej ulicówki, wytyczonej na osi E - W. Zabudowa wsi luźna, rozmieszczona po obu stronach głównej drogi wiejskiej. Krobielewo położone jest w odległości ca 6 km na północ od Przytocznej. Od strony południowej Krobielewo sąsiaduje z Dębówkiem i Gorajem, od północnej z Krobielewkiem (przez rzekę). Kościół filialny p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP posadowiony jest we wschodniej części wsi, w odległości ok. 100 m na zachód od drogi do Goraja. Działka przykościelna stosunkowo niewielka, regularna, wygradzona od strony zachodniej drewnianym płotem sztachetowym (w pozostałej części metalową siatką). Zachodnia granica parceli obsadzona szpalerem lipowym. Wejście na teren działki przykościelnej od strony zachodniej, przez dwuskrzydłową bramę.

Materiał, technika, konstrukcja

Posadowienie - obiekt osadzony na kamiennych ławach fundamentowych. Podmurówka, tworząca cokół budynku, pokryta surowym (niezacieranym) tynkiem cementowym. Wysokość podmurówki ca 10 - 30 cm ponad poziom gruntu. Na cokole ułożone - częściowo zachowane - drewniane podwaliny. W ścianie zachodniej podmurówka z kamienia łamanego na zaprawie cementowo-wapienne nietynkowana, zwieńczona jedną główkową warstwą cegieł, ułożonych na płask.

Ściany obwodowe pierwotnie w całości wzniesione w technice szachulcowej z wypełnieniem ceramicznym kwater międzyryglowych. Zachodnia ściana szczytowa przemurowana cegłą ceramiczną na zaprawie wapiennej (wiązania muru krzyżowe). Pomiędzy podwaliną a oczepem pięć poziomów rygli; brak zastrzałów przynaroznych. Szkielet konstrukcyjny wzniesiony z sośniny; połączenia ciesielskie wzmocnione kołkowaniem. Kwaterny międzyryglowe pokryte gładkim tynkiem wapienno-cementowym i bielone. Grubość ścian szachulcowych ca 25 cm, ściany zachodniej ca 50 cm. Od strony wnętrza - do wysokości podłogi empory - ściany wyprawione na gładko tynkiem wapiennym i bielone. W górnej części ścian wnętrza widoczne są słupy konstrukcyjne, podkreślone ciemnobrązową farbą olejną. Ściany wydzielające zakrystię ryglowe z wypełnieniem z cegły ceramicznej, bielone.

Więźba dachowa krokwiowo-jętkowa z obustronną ścianą stolcową. Stopy krokwi osadzone na wpust ukośny w belkach stropowych. Płatwie pośrednie stabilizowane mieczowaniem. Część elementów więźby dachowej obrobiona jest mechanicznie, co wskazuje na przebudowę ustroju konsol.

<p>14. Kubatura ca 1160 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa ca 180 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne kościół protestancki</p>	<p>17. Użytkowanie obecne kościół katolicki</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Przebudowa (częściowa) wnętrza obiektu (m. in. usunięcie ambony z ołtarza) po 1945 r.</p>		<p>19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Ogólny stan zachowania obiektu dobry, bez widocznych zagrożeń konstrukcyjnych. Nieznaczna próchnica szkieletu konstrukcyjnego Krażyny stropy spróchniałe w znacznym stopniu.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Kościół objęty ochroną konserwatorską. Zachowaniu w niezmienionej formie winny podlegać: bryła obiektu, kompozycja architektoniczna elewacji oraz charakter wnętrza (empory, ołtarz). Pożądane byłoby podjęcie prac, prowadzących do zabezpieczenia elementów szkieletu konstrukcyjnego, stropu i więźby dachowej przed zniszczeniami szkodników drewna i próchnicą.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

J. Kohte, Die Kunstdenkmäler der Landkreis des Regierungsbezirks Posen, T. III, Berlin 1896.

S. Kozierowski, Schematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej archidiecezji poznańskiej, Poznań 1935.

J. Nowacki, Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustrój, Poznań 1964.

C. Nowakowski, W. Witek, Katalog architektury sakralnej gm. Przytoczna, (W:) Katalog architektury sakralnej woj. gorzowskiego T. XIX, Szczecin 1993 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotogramalia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatura)

Reprodukcja mapy topograficznej wsi z lat 90-tych XIX w., wg negatywu z Prac. Fot. PKZ S. A. Szczecin

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Cezary Nowakowski, BSiDK Szczecin, lipiec 1993 r.

Imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Cezary Nowakowski, BSiDK Szczecin, lipiec 1993r.

Imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograficzne mgr C. Nowakowski, BSiDK Szczecin, czerwiec 1993 r.

Imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów WKZ, PSOZ Gorzów Wlkp.

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacja o inspekcjach, informacjach o zabytkach (data, imiona i nazwiska wypełniających)

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI
ul. Jagiellończyka 8
66-413 Gorzów Wlkp.
tel./fax 236-12, 75-295

Wojewódzki Konserwator Zabytków

mgr Władysław Chrostowski

27. Załączniki

3 wkładki

1. Miejscowość K R O B I E L E W O	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ FILIALNY p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, sytuacja, fotografie
---------------------------------------	---	---

c. d. rubr. nr 12 - na. Po II wojnie światowej obiekt poświęcony jako świątynia katolicka 31. 03. 1946 r. i afiliowany do parafii p. w. Trójcy Świętej w Goraju. W trakcie jednego z remontów powojennych zamalowano pierwotne polichromie stropu (motywy geometryczne). Na początku lat 80-tych XX w. wykonano nowe tynki zewnętrzne ścian obiektu.

W sensie architektonicznym kościół krobielewski jest obiektem bezstylowym, salowym, wzniesionym w technice szachulcowej. Konstrukcja i ukształtowanie bryły świątyni typowe dla wiejskich kościołów Brandenburgii i Pomorza, wzniesionych w okresie od końca XVIII do połowy XIX w. Kościół jest obiektem bezwieżowym.

c. d. rubr. nr 13 - truckyjnego.

Pokrycie dachu stanowi ceramiczna karpiówka, ułożona „w rybią łuskę” (w połaci północnej również częściowo „w koronkę”). Kalenica zabezpieczona ceramicznymi gąsiorami.

Podłoga deskowa na emporze. We wnętrzu kościoła podłoga stanowi posadzka ceglana.

Strop drewniany, belkowy nagi. Belki stropowe podbite deskami pułapowymi, malowanymi od strony wnętrza farbą olejną. Belki stropowe w osi W - E wsparte podciągami o ozdobnie żłobkowanych powierzchniach i sfazowanych krawędziach. Podciągami ułożone na masywnych słupach drewnianych, lekko zwężających się ku górze, zdobionych analogicznie jak podciągami. Fasety stropu utworzone przez drewniane krawężniki, dołem wsparte na najwyższym poziomie rygli ścian obwodowych, górą na podciągach belek stropowych; krawężniki od spodu podbite deskowym pułapem.

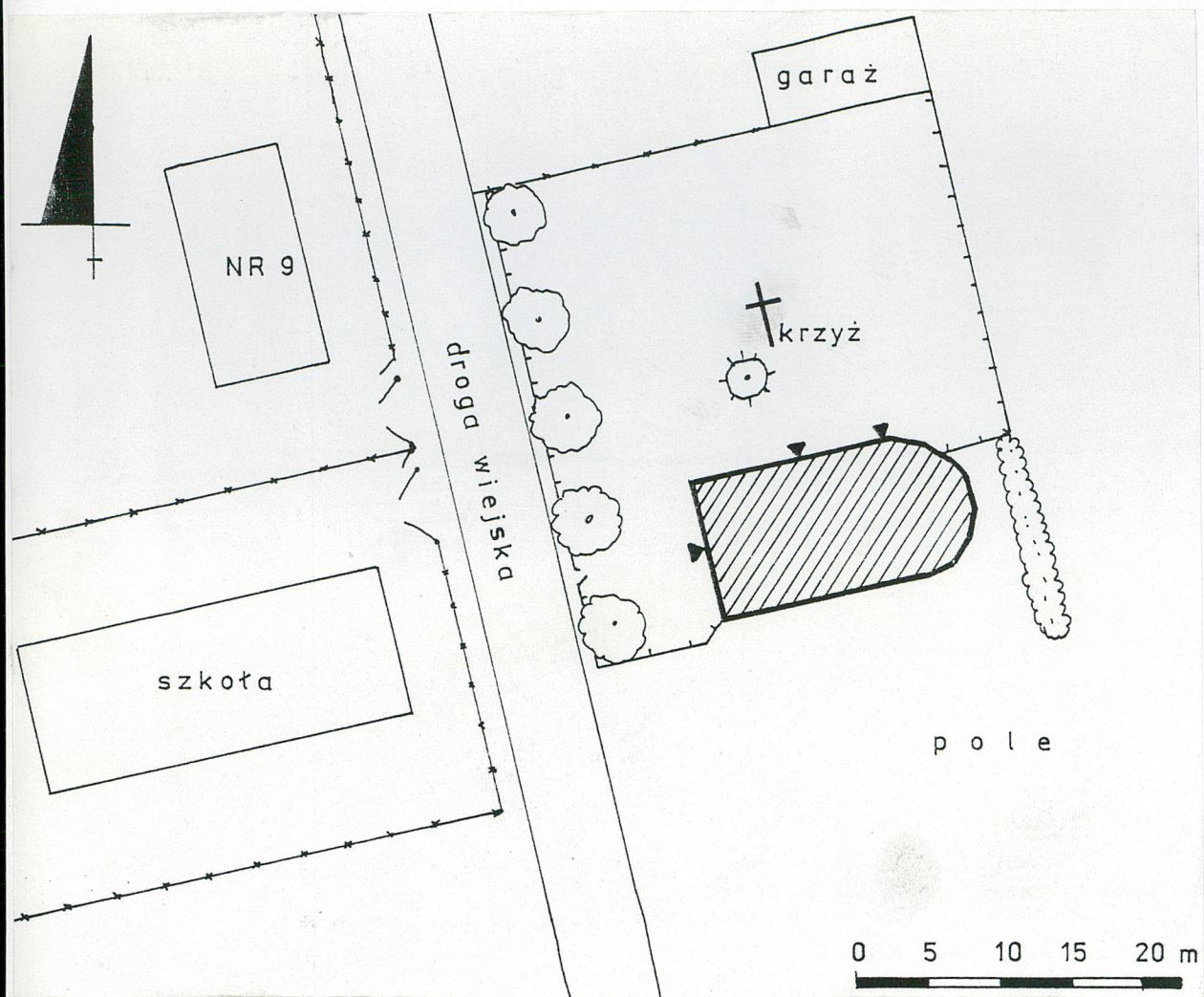
Okna - otwory okienne w formie stojących prostokątów, rozmieszczonych w dwóch poziomach, z zachowaniem osi pionowych i rytmu. Powierzchnie otworów okiennych dzielone krzyżami okiennymi. Ościeżnicowe okna o pojedynczym przeszkleniu dzielone są sfazowanymi szczeblinami na 16 lub 20 kwater. Ramy okienne obwiedzione prostymi opaskami, tak wewnętrznymi jak i zewnętrznymi. Nadproża okien górnego poziomu w formie łuku odcinkowego. Zakrystię oświetla dwuskrzydłowe, ościeżnicowe okno pojedyncze. Otwory okienne zwieńczone gzymsikami (w dolnym poziomie prostymi, w górnym w formie łuków odcinkowych).

Drzwi frontowe dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, zawieszane na zawiasach trzpieniowych, zaopatrzone w pionowe zasuwę i zamek pusz-

c. d. wkładka nr 2

Wkładkę założył: mgr Cezary Nowakowski, BSiDK Szczecin, lipiec 1993 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WKZ, PSOZ Gorzów Wlkp.

2.

3.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
K R O B I E L E W O	KOŚCIÓŁ FILIALNY p.w. Niepokalanej Poczęcia NMP	tekst, fotografie

c. d. rubr. nr 13 - kowy z oryginalną, mosiężną klamką i szyldzikiem. Drzwi w ścianie północnej jednoskrzydłowe, płycinowe, zawieszane na zawiasach hakowych, zaopatrzone w stary zamek puszkowy; otwór drzwiowy wykończony prostymi opaskami. Drzwi zewnętrzne do zakrystii jednoskrzydłowe, płycinowe, zaopatrzone w antaby i zamek puszkowy z ozdobną, kutą klamką. Pomiedzy nawą a zakrystią jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe drzwi, na zawiasach trzpieniowych, zaopatrzone w ozdobną antabę i stary - kowalskiej roboty - zamek puszkowy; powierzchnie płycin z drobnym kanelażem.

Schody prowadzące na emporę jednobiegowe, drewniane, policzkowe, zaopatrzone w profilowaną poręcz, osadzoną w deskowych tralkach. Schody pomalowane farbą olejną na ciemnobrązowo.

Rzut

Kościół założony na rzucie prostokąta, zamkniętego po stronie wschodniej siedmiobocznie (co jest w budowlach tej konstrukcji swego rodzaju ewenementem). Świątynia krobielewska ma 1840 cm długości i 1010 cm szerokości. Obiekt zorientowany jest na osi NEE - SWW. Bezwieżowa fasada zwrócona w kierunku SWW (w dalszym opisie dla uproszczenia przyjęto orientację E - W). Główne wejście do wnętrza kościoła usytuowane w ścianie zachodniej; dodatkowe (do nawy i zakrystii) w ścianie północnej.

Bryła

Kościół krobielewski ma formę graniastosłupa o podstawie prostokąta, zamkniętego po stronie wschodniej siedmiobocznie (ukształtowana w ten sposób ściana na kształt zbliżony do łuku koszowego). Budynek nakryty dachem dwuspadowym, po stronie wschodniej spływający siedmioma płycinami. Wysokość całkowita obiektu ok. 960 cm; stosunek wysokości ścian do wysokości dachu jak ca 2 : 1. Kościół jest budynkiem jednokondygnacyjnym, niepodpiwniczonym. Wysokość wnętrza obiektu (do poziomu stropu) ca 640 cm.

Elewacje

Kompozycja architektoniczna kościoła zdeterminowana jest jego konstrukcją. Wyraz architektoniczny obiektu tworzy szkielet konstrukcyjny ścian obwodowych, którego elementy są kontrastowo utrzymane względem płaszczyzn międzyryglowych (elementy drewniane ciemnobrązowe, kwatery międzyryglowe białe). W układzie wertykalnym elementami kształtującymi kompozycję elewacji są: 1) słupy konstrukcyjne, 2) osie przepruć okiennych i drzwiowych (ściany długie 4-osiove, ściana zachodnia jednoosiowa). W układzie horyzontalnym elementami kształtującymi płaszczyznę elewacji są: 1) elementy szkieletu konstrukcyjnego (podwalina, rygle, oczep).

Wkładkę założył: mgr Cezary Nowakowski, BSiDK Szczecin, sierpień 1993 r.
(imię, nazwisko, data)

c. d. wkładka nr 3

Miejsce przechowywania negatywów: WKZ, PSOZ Gorzów Wlkp.

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
K R O B I E L E W O	KOŚCIÓŁ FILIALNY p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP	tekst, fotografie

c. d. rubr. nr 13 - 2) linie wyznaczone przez podokienniki i nadproża otworów okiennych i drzwiowych, podkreślone gzymsami nadokiennymi. W elewacji zachodniej - powyżej drzwi - biforalna blenda, zwieńczona gzymsikiem w formie zdwojonego łuku pełnego, spiętego u podstawy krótkimi opaskami. W elewacji zachodniej szczyt dachu oddzielony od płaszczyzny ściany gzymsem z jednej główkowej warstwy cegieł w układzie „na zrab’’, wyprowadzonej ca 2 cm poza lico ściany.

Wnętrze kościoła jednoprzestrzenne, przykryte stropem fasetowym. Z obrębu nawy - po północnej stronie ołtarza - wydzielona niewielka zakrystia. Przy ścianie zachodniej oraz wzdłuż ścian długich usytuowana empora o płycinowej, pełnej balustradzie (podkreślonej od spodu profilowaną deską okapową), wsparta drewnianymi słupami. Wnętrze obiektu utrzymane w tonacji białej i bładoniebieskiej z ostro skonstrastowanymi elementami pionowymi i poziomymi (słupy i ułożone na nich podciąg stropu, balaski oddzielające ołtarz, schody, obramienia płycin balustrady empory), pomalowanymi na kolor ciemnobrązowy. Aranż wnętrza typowy dla wiejskich świątyń protestanckich (choć zdemontowana została ambona ołtarzowa).

Wyposażenie - przy wschodniej ścianie szczytowej ustawiony drewniany ołtarz, wykonany przez nieznanego rzemieślnika (inicjały E F A) w 1818 r. w stylu klasycystycznym (z czytelnymi wpływami empire); w miejscu ambony zawieszony jest obecnie obraz - kopia dzieła Rafaela Madonna Sykstyńska. W kościele zawieszono są dwa XIX-wieczne świeczniki, z których bliższy ołtarzowi - wieloramienny - charakteryzują się piękną, delikatną robotą w postaci wijącej się lodygi i liścia akantu. Drewniane ławki o profilowanych deskach pcliczkowych wykonane zostały w końcu XIX w.

Instalacje - elektryczna 220 V

Spis fotografii:

1. Elewacja południowa
2. Elewacja zachodnia
3. Elewacja północna
4. Widok obiektu od strony wschodniej
5. Fragment wnętrza kościoła z widokiem na ołtarz
6. Fragment wnętrza kościoła z widokiem na emporę
7. Drewniany ołtarz, z pocz. XIX w.

Wkładkę założył: mgr Cezary Nowakowski, BSiDK Szczecin, sierpień 1993 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WKZ, PSOZ Gorzów Wlkp.

Wzór ODZ 1978 r.

4.

5.

6.